

እንገሥና

የደራሲያን ጠርዝ

ተዋወቀ

ፊታውራሪ ተክለ ሐዋርያት ተክለማርያም

በ1876 ዓ.ም በሰላላ ወር በአዲስ አበባ ተወለዱ። በሀገራችን የፖለቲካና የፍልግግር ምላሽ ሰጪ ሃሳቦችን በጥንቃቄ የሚያስተላልፉ የፖለቲከኛ ሰራተኛ ናቸው። በ1921 ዓ.ም ለፖለቲካ ስራ ሲገቡ በፍልግግር ምላሽ ሰጪ ሃሳቦችን በጥንቃቄ የሚያስተላልፉ የፖለቲከኛ ሰራተኛ ናቸው።

ነጋዴራስ ገብረሐይወት ባይከዳኝ

(ከ1879-1912 ዓ.ም) ገብረሐይወት ባይከዳኝ በ1879 ዓ.ም በአዲስ አበባ ተወለዱ። ወጥተኛ ሰራተኛ ናቸው። በፍልግግር ምላሽ ሰጪ ሃሳቦችን በጥንቃቄ የሚያስተላልፉ የፖለቲከኛ ሰራተኛ ናቸው።

ከፈላስፋዎች አንደበት

ሶቅራጥስ

በሰ ጥበብ - ጥበብ የአውቀት መስላል ናትና ጥበብን ያጣት ሰው ወደ ፈጣሪው መቅረብ አይችልም። ጥበብ መጠጥንና ዘሊንን በሚያረቅ ሰው ልብ አታድርም።

በሰ መሸት - ከሐዋርያት ለንጹህ ቢታመም መላ ሐዋርያትም ሁሉ ወደ ልማት እንዲያደርጉ ለሰው አንድም መስማዊት (መሸት) ነፍሱን ድል ባደረጋት ጊዜ የጎመጀውን በመንገዱ ለታሰቧት ይገባል። መሸትና ምሽት የልብ ጠላቶች ናቸውና።

ደዩጋን

በሰ ውሸት - ለንጹህ መልክ ቀና ሲዋሽ አየው፤ ፈቱስ መልካም ነበር ላሉ ምን ይሆናል ውስጡ ቀሻሻ ሆነ ብሎ ተገረመበት።

በሰ ለት - ለንጹህ ሊት ጥሩ ልብን ተሸላሚ፤ ተጋጣሪ እየተከነሰነች ስትሄድ አይቶ ከርሷ ጋር የነበሩትን ሰዎች ከዚህ ከፋ ወጥመድ ሽሹ በሏቸዋል።

ዓለምን ለመደናቀቅ - ለንጹህ አርጌት ሊት አይቶ በሕይወት ካሉት ሰዎች ጋር አለሁ አለሁ የምትይ ከሆነ ራስሽን አታላይ ነሽ፤ ቁጥርሽ ከምቱት ሰዎች ጋር መሆኑን ካመንሽ ግን ገና ሳትሞጁ ይህን ጊዜ በጎ ስራ ለመስራት መፋጠን አለብሽ አላት።

እረስጣጣሊስ

በሰ ለሆን - ለሆን የነፍስ በሽታ ነው። ለሆን ለሰው በሁለት ወገን ይደርስበታል። አንደኛው ለሆን ወላጅ ለብዙ ጊዜ ስላለውና ሲጠይቀው የማይቻል ሲሆን ሁለተኛው ለሆን የተመነውና የፈለገው ነገር ሲያመልጥበት ሲያጣራ ነው።

በሰ ሂሳብ - መስራት ያልተቀላቀለበት ሂሳብ ብቻ ማጣባት፤ ነፋስን ለመጨበጥ መሯሯጥ ነው።

የማይሻር ሕግና ስርዓት

ከአብይ ፍንዳታ በኋላ ፍጥረት-ዓለም የመሰጠጥ ፍጥነቱ ትንሣኤ ታክሎ ለውጥ ሲያሳይ፤ ለላው ቀርቶ የአንድ ልገድ ለሊዮንስ ሰብዶ እንኳ ልዩነት ሲያመጣ አንድም በፍጥረት ዓለሙ ጠብሞ የሚኖር ከሆነ እንኳ ባልተመሳሳይነት ነበር።

ፕሮፌሰር ፓውል ደ.ዚስ

በሆ፡- ማርን አሳያህ ሰድሜ፡- 16 የቲ. ደረጃ፡- 10ኛ ክፍል፤ ማትሪክ ወሰደ ውጤት በመጠባበቅ ላይ ያለሁ። ሐይማኖት፡- እርቶዶክስ ሆኖ፡- ባለኝ አቅም አዛውንቶችንና ሕግናትን መንከባከብ፤ የተለያዩ ትምህርት ሰጪ የሆኑ መጽሐፎችን ማንበብ፤ ከጌጥበብን እና ተፈጥሮን ማድነት፤ ሆሲዬን ወዘተ ለማጽፋልን ያላሽ ፈጣን ነው። አድራሻ፡- ድራዳጥ ፖሊቲካ፡- ማርያን ፖስታ ወኪል

በሆ፡- ሀሊና አበራ ሰድሜ፡-20 የቲ.ደረጃ፡- 10+3፤ በአሌክሳንደርያ ሲጥሉ ለሰዓት ሐይማኖት፡- እርቶዶክስ ሆኖ፡- የተለያዩ ልቦለዶችና መዕሐኖችን ማንበብ፤ ልልጦችን ማየት፤ በአትሜ የተተነተነ ወገኖችን መርዳት፤ የአገር ጉዞ ማድረግና ተፈጥሮን ማድነት ናቸው። ሆሲዬን ወዘተ ለማጽፋልን (ለሚፈጽሙ) መልሴ ከጀት የፈጠነ ነው። አድራሻ፡- ሀሊና አበራ ፖሊቲካ፡- ማርያን ፖስታ ወኪል ድራዳጥ

ፍተሻ

«አርጌቷ ለብዛኛውን ጊዜ በገጠር ዘዩ ነው የሚያወራት። ሲፈልጉ ደግሞ በከተማ ቋንቋ ሃሳባቸውን ይገልጻሉ። ይህ ከሁለት ዘዴዎች ውስጥ ተሸሽገው መኖራቸው ያስጠር የኑሯቸው ሁለትነት ነው። እንደ አብይ የሚኖሩ ጤነኛ ናቸውና ሁለቱን የአዕምሮ ክስተቶች ያስተናግዳሉ። የናው ምክንያት ግን እውላላ ላይ ጥሏቸው፤ ጊዜ ከውብ ትናንቶችና ከትዝታቸው ላለመላቀቅ ጥረት የሚያደርጉት በትናንቱ ቋንቋቸው ውስጥ በማደር ነው። ከቀያቸው ከመንደራቸው ተፈናቅለው ከተማ መሃል ይገቡ እንጂ ከቋንቋቸው አልተፈናቀሉም። ይህ ነው የአርጌቷ በኑልቦናዊ አቅም።»

ለብደላ ዕዝራ በበብሀት ገ/ እግዚአብሔር 567 ላይ

የምስጥ ስራ

«ከደላ የምስጥ መኖሪያ ቤት ነው። ከደላ ምስጥ ለመኖሪያ መራት እየሰረሰሩ ከ50 እስከ 60 ሜትር ከሚደርስ ጥልቀት ከመራት ውስጥ ወደላይ አፈር በማጓጓዝ በምራታቸው እያጣበቁ የሚገነቡት ቁጥጥ መላይ የአፈር ቀለል ነው።»

የካቲት መጽሐት 1978

የአርቲስቶች አቋም በብሄራዊ ቴአትር

«የሚዲያ ባለሙያዎች ጉዳዩን በደንብ ትኩረት ሲሰጡት ይገባል» ድምጺ ሐመልማል አባቶ

«አዲሱ ትውልድ እንደዚህ መተባበሩ ከፍተኛ ደስታ ሆኑትኛል» አርቲስት ተስፋዬ አበበ

«አርቲስቶች እርስ በርስ መሰራረቃቸውን ሰዎቻቸው ይገባል» አርቲስት ደበሻ ተመስገን

«የአርቲስቶች ችግር የኛም ችግር ነው፤ ለአንዳንድ ሰመጪረሻ ጊዜ

ሰመቅረፍ ከገናኙሁ እንቅማለን» ሚኒስትር ጽኑዲን ሳይ

ግንባር ሐምሌ 6 ቀን 2002 ዓ.ም በአትሮፊያ ብሄራዊ ተያይዞ አዲስ ከተማ 7:30 ጽምግታ የሰላም ሲኒ-ፕላን ዘርፍ መያዝ ባለቤቶች፣ ለገጽፋና ወጣት ከፍተኛ የተገኙበት በአትሮፊያ ኮሚሲያን ማኅበር እና ሌሎች አስር የሲኒ-ፕላን ማኅበራት በቅድሚያ ተዛማጅ መብቶች የጋራ አስተዳደር ማኅበር አደራጅነት የሚከከር መድረክ አካሂደዋል። የዚህ የሚከከር መድረክ ዓላማ በቅድሚያ ተዛማጅ መብቶችን በሚከከል ረገድ በፍትህ እኩልነት እየተደረገ ያለውን እንቅስቃሴ አበረታች መሆኑን በመገለጽ ምስጋና ለማቅረብና የሚተላለፉት እርምጃዎች ምን መሆን እንዳለባቸው በየገንጠት ለመወያየት ነበር።

የቅድሚያ ተዛማጅ መብቶች የጋራ አስተዳደር አስር ማኅበራት ያቀረቡ ሲሆን የማኅበራቶቹ ፕረዚዳንት እያንዳንዳቸው ማኅበራቸውን በመወከል ንግግር

ከአርቲስቶች ጎን እንደሆኑ የጠቅላይ ሚኒስትሩን አቋም በመግለጽ መልዕክት አስተላልፈዋል። «እኛ የተለየን ሰዎች አይደለንም፤ የአገራችንን መብቃት እያዳመጥን፤ ተያይዞችን እያየን፤ ድራማውንም እያዳመጥን እሳልፈናል» ያሉት አቶ ጽኑዲን «የአርቲስቶች ችግር የኛም ችግር ስለሆነ ችግሩን ለአንድና ለመጨረሻ ጊዜ ለመቅረፍ ከገናኙሁ እንቅማለን» ብለዋል።

የሰብሰበው አወያይ የጥበብ ቤተሰብ በተጣዩ ምን ሊደረግ ይገባል የሚለውን በሰፊው ተወያየተውበታል። በውይይቱ ወቅት ከጥበቡ ሰዎች የተለያዩ አስተያየቶች የተሰጡ ሲሆን፤ አርቲስት ሐመልማል አባቶ ይህ ሁሉ ታዋቂ አርቲስት በቲያትር ቤቱ ሊገኝ የቻለው ፍገጦች በመታየታቸው እንደሆነ በመግለጽ የማዳደሪያ ሰላም ያዎች ጉዳዩን በደንብ ትኩረት እንዲሰጡ፤ የመንግስትን አካላትም የበለጠ ከትትል እንዲያደርጉላቸው ጠይቃለች።

ፋዘር በሚለው ስያሜ ያቸው በስፋት የሚታወቁት አርቲስት ተስፋዬ አበበ በበኩላቸው ይህን ታላቅ ስብሰባ በማታየታቸው ከፍተኛ ደስታ እንደተሰማቸው በመግለጽ አዲሱ ትውልድ እንደዚህ ተባብሮ ለዚህ ታላቅ ቀን በመብቃቱ ከፍተኛ ደስታ እንደተሰማቸው ገልፀዋል።

አርቲስት ሰራዊት ፍቅራም በሕይወት ዘመኑ አርቲስቶች እንደዚህ ተባብሰው አይቶ እንደማይታዩ ለበው አይቶ እንደማይታዩ ወቅት በመናገር ይህ ስብሰባ የተለየ መሆኑንና በጣም እንዳስደለተውም ተናግሯል። አርቲስት ደበሻ ተመስገን በበኩሉ ስብሰባው ከፍተኛ ደስታ እንደሰጠው ገልጾ ከውጭ የሚታየው መሰራረት በቻላቸው አርቲስቶች እርስ በርሳቸው መሰራረቃቸውን በማቆም ለአንድ አላማ መነሳት እንደሚገባቸው አሳስቧል።

በድጋሚ ንግግር እንዲያደርጉ የተጋበዙት ሚኒስትሩ አቶ ጽኑዲን ሳይ ለአርቲስቶቹ መልካም የሰራ ጊዜ ከተመኑ በኋላ ሽኝት ተደርጎላቸዋል። ከዛ በኋላም በአላቲኖስ ፊልም ሠራዎች ማኅበር መብቃቱ ቡድን ድልን የሚያገኝበት እንደ መብቃቱ ቀርቧል፤ በመቀጠልም ማኅበራቱ የጋራ አቋም መግለጫ አውጥቷል።

የአቋም መግለጫው በትልቅ መግባባትና የማሽነፍ ስሜት የተነበበ ሲሆን «የቅድሚያ ተዛማጅ መብት ጥሰት ከዘጠና ስምንት ከመቶ በላይ መላው የሲኒ-ፕላን መ-ያተኞችና በዘርፉ የተሰማሩት ባለሃብቶችን ከመሰራት ወዳለመሰራት ያሽጋገረበት፤ ከ81 በላይ የሚሆኑ ባለሀብቶች በዘረፉ ከገበያው የወጡበት ወቅት ሳይ እንዳደረሰ የጋራ ግንዛቤ ሳይ ደርሰናል» ያሉት ባለሙያዎች በዚህም ምክንያት

አደገኛውን እንቅስቃሴ ለመግታት የአቋም መግለጫ አውጥተናል ብለዋል።

በአቋም መግለጫው መሠረት አስሩ የሙያ ማኅበራት በአደገኛ ሁኔታ እየተዛመተ ያለውን ሕገ-ወጥ ቅጂን ለመግታት እጅ ለእጅ ተያይዘው በጋራ እንደሚሰሩ፤ የፖሊስና የፍትህ አካላት እየወሰዱ ያለውን እርምጃ አጠናክረው እንዲቀጥሉ፤ በሕገ-ወጥ ተግባር ላይ የተሰማሩ ነጋዴዎችም ሆነ መ-ያተኞች ከሕገ-ወጥ ተግባራቸው እንዲቆጠቡ ፕሪያቸውን ያቀረቡ ሲሆን የሙያ ማኅበራቱ የሲኒ-ፕላን አድገት መልካም ውጤት በሚያስጨብጥ ጉዳዮች ላይ የሙያ፤ የፖለቲከኛና የሚቴሪያል እንዲሁም የገንዘብ አስተዋፅኦ ለማድረግ ስምምነት ላይ መድረሳቸውን ገልፀዋል። በቅርብ ወራት ውስጥ የአስሩን የሙያ ማኅበራት ምክር ቤት ለማቋቋም መስማማታቸውን በአቋም መግለጫቸው አሳውቀዋል።

በፕሮግራሙ ዕለት በስክሪን ላይ የሙያ ማኅበራቱ ልዩ ልዩ መልዕክቶች ሲተላለፉ፤ የመድረክ መሪዎች ሚናን ጌትነትና አባባው ታደሰ ስለአትሮፊያ ሲኒ-ፕላን፤ ስለአርቲስቶች ድገት ስራ የባለሙያውን ድካም ከዘከሩ በኋላ የተገኙትን እንገዶች እንጂ ጋደህና መግቻቸውን ብለዋል። ከዚህም በተጨማሪ በዕል፤ መብቃቱ፤ ተውኔት፤ ስነ-ሰራተኛ ፊልም፤ በትወና የታገዘ መብቃቱ ቀርቧል። በመጨረሻም በቃለ-መጠይቅ የፕሮግራሙ ፍጻሜ ተበረሯል።

የቅድሚያ መብት ማለት ለፈጠራ ስራ የሚደረግ ሕጋዊ ጥበቃ ሲሆን፤ ጥበቃ የሚደረግላቸው የፈጠራ ስራዎች የታተሙ ወይም ያልታተሙ የስነ-ሰራተኛ፤ የሳይንስና የሲኒ-ፕላን ስራዎች ናቸው። የቅድሚያ መብት እንዲፈጠር ሰዎች ስራቸውን ለማባዛት ከየደራሱ የመነጫ ሌሎች ስራዎች ለመስራት፤ ለማስራት፤ ለመከወን ስራውንም ለንባብ፤ አለያም ለዕይታ ለማቅረብ ብቸኛ መብት ይሰጣቸዋል። ተዛማጅ መብት ማለት ከየገንኞቹ የድምፅ ሪከርዲንግ እና ፕሮዲዩሽኖች እንዲሁም የብሮድካስቲንግ ድርጅቶች በስራዎቻቸው ላይ ያላቸው መብት ማለት ነው። እነዚህ ተዛማጅ ባለሙያዎች የፈጠሩ ስራ ባለቤቶች ስራዎቻቸውን ወደ ሕዝብ እንዲደርሱና እንዲሰራጩ ከፍተኛ ድርሻ አላቸው ሲሆን የአትሮፊያ አዕምሯዊ ንብረት ዕብት በቅድሚያ ተዛማጅ መብቶች ዕንባሃ ባለቤት መፅሐፍ ላይ አትቷል። እነሆችን አትሮፊያ በቅርቡ ዓለም አቀፍ የቅድሚያ ተዛማጅ መብቶች ስምምነቶችን ለመፈረም ጥናት እያደረገች እንደሆነ የሚታወቅ ሲሆን፤ ይህንን ስምምነት ከፈረመች የቅድሚያ ተዛማጅ መብቶች ለማስከበር የሚረዳ በቂና አግባብነት ያላቸው ሕጎችን የማውጣትና ገቢራዊ የማድረግ ገደታ ይኖርበታል።

የአትሮፊያ አዲሲያዊ አሳታሚዎች ማኅበር አባላት ከ1998 ወዲህ በአስሩ የኢ.አ. ክፍለ ከተሞች በተመረጡ 100 የመብቃቱ ፒዲዩ ቤቶች እና በ100 ሆቴሎችና መዝናኛ ቤቶች ውስጥ የአረፍናልና የሕገ-ወጥ ቅጂን በተመለከተ ጥናት ያደረጉ ሲሆን፤ በመብቃቱና በፒዲዩ ቤቶች 34 ሺሕ 250 የቆጠሩ ካሌት፤ ፒሲዲዩ፤ የሲዲ ቅጂዎችን ሲያገኙ እንደቻሉ ከ1996 - 2002 የተደረገው ጥናት ያመለክታል።

አድርገው ከአትሮፊያ መብቶች ማኅበር ዳዊት ይፍሩ፤ ከቲያትር ባለሙያዎች ማኅበር አርቲስት ደበሻ ተመስገን፤ ከአትሮፊያ አደራጅከዋል ማኅበር አቶ ዕቅደ በርሄ፤ ከአትሮፊያ ፊልም መሪዎች ማኅበር ሃይማኖት አለሙ፤ ከአትሮፊያ ፕሮዲዩሽኖች ማኅበር ተወደሮስ ተሾመ፤ ከሲት ደራሲያን ማኅበር ጋዜጠኛና ደራሲ የምድሽ በቀለ፤ ከፊልም ሰራዊት ማኅበር ያራድ ሹመቲ፤ ከአትሮፊያ ደራሲያን ማኅበር ጌታቸው በለጠ፤ ከአትሮፊያ ጋዜጠኞች ኅብረት ማኅበር ፀጋእብ ማኅበራቸውን በመወከል ንግግር ያደረጉ ሲሆን፤ በንግግራቸው ወቅት በፍትህ እኩልነት እየተወሰዱ ያሉትን አበረታች እርምጃዎች በማድነቅ በስራቸው ተጠቃሚ እንዳልሆኑ በማስመር ተባብረው መሰራት እንደሚገባቸው አሳስበዋል።

በምክር መድረኩ የተገኙት የክብር እንግዳው የሳይንስና ቴክኖሎጂ ሚኒስትሩ አቶ ጽኑዲን ሳይ የመከፈቻ ንግግር ያደረጉ ሲሆን፤ በንግግራቸውም ችግር የአትሮፊያ ብቻ ሳይሆን ዓለም አቀፍ መሆኑን በመጥቀስ ይሕን ለመቅረፍ መንግስት ከአርቲስቶች ጋር አብሮ እንደሚሰራ ገልፀዋል።

አቶ ጽኑዲን ጠቅላይ ሚኒስትር መለስ ዜናዊ